

πρὸς τὴν Παναγίαν, ἀποθέτοντες αὐτὰ πρὸ τῆς εἰκόνης. Ἐκ δὲ τῶν παρισταμένων πιστῶν ὅσους προφθάσῃ ν' ἀρπάσῃ τὸ παιδίον γίνεται αὐτοδικαίως ἀνάδοχος αὐτοῦ. Σημειωτέον ὅτι πολλάκις ἔριδες καὶ διαπληκτισμοὶ ἐπακολουθοῦσι μεταξύ δύο ἢ τριῶν, οἵτινες τείνουσι συγχρόνως τὴν χεῖρα πρὸς τὸ νήπιον, διότι θεωρεῖται πρᾶγμα θεάρεστον ἢ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἀνάδοχῇ τοιοῦτου παιδός. Ἄλλοι πάλιν ζυγίζουσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ πλάστιγγι, προσφέρουσι δὲ τῇ Παναγίᾳ τὸ ἴσον βάρος εἰς κηρὸν ἢ ἔλαιον.

Τρεπόμενος πρὸς τὰ δεξιὰ συναντῶ μικρὸν μαρμαρίνον ἀναβρυτήριον ἀφίερωμα Ὁθωμανοῦ τινος θεραπευθέντος ἐν Τήνῳ ἐκ βαρείας ἀσθενείας. Ἐκτὸς δὲ τούτου μανθάνω ὅτι καὶ ἄλλα μικρὰ ἀφιερώματα ἐγένοντο πολλάκις ὑπὸ Τούρκων, οἵτινες ἔχουσι παράδοξόν τινα πίστιν πρὸς τὴν Εὐαγγελίστριαν τῆς Τήνου.

Ἀνελθὼν διὰ πλαγίας στενῆς κλίμακος, περιέρχομαι τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν ἐν τῷ ἄνω ὀρόφῳ κελλίων διασκελίζων πανταχοῦ στρώματα, ἐνδύματα καὶ στοιχειώδη τιὰ ἐπιπλα συνεσσωρευμένα ἀναμίζῃ. Ἀπὸ πάσης γωνίας προβάλλουσι κεφαλὰὶ ἀνθρώπων τρώγουσαι, φλυαροῦσαι ἢ κοιμώμεναι, καὶ ἐνίοτε χεῖρές τινες μόνον ἀνακινούμεναι, διότι τὸ λοιπὸν σῶμα δὲν φαίνεται, κεκρυμμένον ὀπισθεν ἄλλων σωμάτων ἢ κεκαλυμμένον ὑπὸ σωρὸν κλινοσκεπασιμάτων καὶ προσκεφαλαίων. Ἐδῶ δύο γυναῖκες ἐρίζουσι περὶ τεμαχίου ἄρτου, ἀλλαχοῦ κλαυθμηρίζουσι παιδίᾳ, ἐνῷ παρέκει καγγαζοῦσιν ἐν κύκλῳ συνόμιλοῦσαι κορασίδες, καὶ πλησίον αὐτῶν πρεσβύτης διανοίγει τὰ χεῖλη εἰς σπιθαιμαῖον χάσμημα. Ἐκ πάντων δὲ τῶν στενῶν τούτων ἐνδιακτημάτων ἀναθρόσκουσι μέχρι τοῦ ὑπαιθρίου διαδρόμου αἱ χλιαραὶ καὶ ἀπόζουσαι ἀναθυμιάσεις ὅλης τῆς πολυανθρωπίας ἐκείνης, ὁμοίαις ὅχι πρὸς εὐσεβὲς πλῆθος προσκυνητῶν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς διωχθέντας κατόικους ἀλωθείσης χώρας, οἵτινες συνεσσωρεύθησαν ἐκεῖ ζητοῦντες μόνον ἄστυον σωτηρίας!

[Ἐπταί συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

Η ΖΑΔΡΟΥΓΑ

Οἱ πλείστοι τῶν Κροατῶν καὶ Σέρβων χωρικῶν παρὰ μένουσι πιστοὶ εἰς τὸ παλαιὸν τῶν πατέρων τῶν ἔθιμον συζῶντες περὶ ἑνα ἀρχηγὸν καὶ περὶ μίαν ἐστίαν· λέγουσι δὲ «πλείονες χεῖρες παράγουσι πλέον ἢ μία χεὶρ, καὶ μὴ αἱ συνηνωμέναι δυνάμεις δύνανται νὰ θεμελιώσωσιν ἀσφαλεῖς οἴκους».

Κατὰ τὴν περιήγησίν μου ἀνεῦρον μεταξύ αὐτῶν τὴν εἰκόνα τοῦ πατριαρχικοῦ βίου, ὁ-

ποῖον ἀκριβῶς περιγράφει ἡμῖν αὐτὸν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἀντὶ νὰ διαιτῶνται ὑπὸ σκηναίς, κατοικοῦσιν οἰκίσκους ἐξ ἀργίλου ἐκτισμένους πέριξ τοῦ οἰκίσκου τοῦ πατριαρχοῦ.

Ὅλη δὲ αὕτη ἡ πατριὰ ἢ ἡ ζαδρούγα, ὡς ὀνομάζουσιν οἱ νότιοι Σλαβοὶ τὰς μικρὰς ταύτας κοινωνίας, περικυκλοῦται πανταχοῦθεν ὑπὸ φράκτου ἐκ συμπεπλεγμένων κλάδων, φαίνεται δὲ μακρόθεν ὡς μέγα στρατόπεδον. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ πατριαὶ ὁμοιάζουσαι πρὸς χωρία, καὶ ἔχουσιν πολλὰς ἐκταστύς ἱππων. Λέγει δὲ παροιμία τις Σλαβικὴ ὅτι «ἡ μεμονωμένη οἰκογένεια ἔχει πολὺ πλείονας λύπας ἢ χαράς», καὶ «ὁ μοναχὸς μοιάζει ὅσον τὸ δένδρον τὸ κομμένον».

Εἶνε δὲ ἡ ζαδρούγα ἐταιρεία συμπράττουσα πρὸς καλλιέργειαν κεφαλαίου κοινῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ. Τὰ κτήματα, συγκείμενα ἐκ στρεμμάτων 150—200, εἶνε κοινὰ καὶ ἀπὸ κοινῷ καλλιεργοῦνται, τοῦ κέρδους κατατιθεμένου ἀκεραίου σχεδὸν εἰς τὸ οἰκογενειακὸν ταμεῖον. Διοικεῖ δὲ τὴν ἐταιρείαν ὁ ἀρχηγός, ὁ πρῶτος τῆς κοινότητος, ὑπὸ μὲν τῶν Σέρβων λεγόμενος *σταρεκίνα*, τουτέστιν ὁ παλαιός, ὑπὸ δὲ τῶν Κροατῶν *γοςποδάρ*, δεσπότης, καὶ ἐκλεγόμενος διὰ γενικῆς ψηφοφορίας.

Ὁ γοςποδάρ διανέμει τὴν ἐργασίαν, ἄρχει πατριαρχικῶς καὶ οἱ πάντες ἀνεξαιρέτως ὑπακούουσιν αὐτῷ. Πόση δὲ εἶνε ἡ πρὸς αὐτὸν ὑπακοή δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐπομένου παραδείγματος, ὅπερ μοι ἐδιηγήθη ὁ φιλοξενῶν με κ. X., ὅστις ἔχει κτῆμα πλησίον τινὸς ζαδρούγας. Ὁ υἱὸς τοῦ πατριαρχοῦ ἔκλεψέ ποτε ὀπώρας ἐκ τοῦ κτήματος τοῦ κ. X., ὅστις καὶ παρεπονήθη πρὸς τὸν πατριαρχὴν διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ ζημίαν.

— Καὶ πόσον ἀξίζουν τὰ ὀπωρικά σου; τὸν ἠρώτησεν ὁ πατριαρχής.

— Ἐν φλωρίνιον, εἶπεν ὁ κ. X.

Παρευθὺς ὁ σταρεκίνας ἀποτίσας τὸ φλωρίνιον ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τῷ εἶπε:

— Πήγαινε νὰ μου φέρῃς ἕνα μπάγκον.

Καὶ ὁ μὲν υἱὸς ὑπήκουσεν, ὁ δὲ πατὴρ τῷ ἔνευσε νὰ ἐξαπλωθῇ ἐπὶ τοῦ ξυλίνου ἐδωλίου, τὸν ἔδεσε ἐπ' αὐτοῦ ὀπισθάγκωνα καὶ τοῦ ἐκάθησεν εἴκοσι ξυλιές, μεθ' ὃ ὁ δαρεὶς υἱὸς ἡγέρθη, ἐπανέφερε τὸ ἐδώλιον εἰς τὸν τόπον του καὶ ἐπανελθὼν ἡσπάσθη τὴν χεῖρα τοῦ πατρός του ἐπιλέγων: «Εὐχαριστῶ!».

Ὡσαύτως δὲ τιμωρεῖται καὶ ὁ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἀπειθήσας ἢ ἄλλως ἀμελῆς καὶ ῥάθυμος ἀποδειχθεὶς, στερούμενος κατὰ τὴν διανομήν τῶν κερδῶν τοῦ ἀνήκοντος αὐτῷ μέρους.

Παρὰ τοῖς Σέρβοις καθ' ἐκάστην Κυριακὴν πάντες οἱ πατριαρχαὶ συνέρχονται ἐν ὑπαίθρῳ καὶ δικάζουσι. Ἀποφαίνονται δὲ δημοσίᾳ περὶ

τῶν διαφορῶν, αἵτινες γεννῶνται μεταξύ τῶν διαφορῶν πατριῶν καὶ ἀποφασίζουσιν ἔπειτα περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινότητος. Ὅταν τις τῶν χωρικῶν δὲν ἔχῃ ἰκανὴν γῆν, ἡ κοινότης τῷ δίδει, καὶ ἡ γῆ γίνεται κτήμας τοῦ χωρὶς νὰ δώσῃ χρήματα. Ὅθεν μεταξύ τῶν ἀγροτῶν οὔτε μέγας πλοῦτος ὑπάρχει οὔτε μεγάλη πτωχεία.

Σημειώτεον δὲ ὅτι κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα οὔτε ἰατρὸς ὑπάρχει οὔτε μαῖα. Ὅθεν πάντες πρὸς τὸν φιλοξενούντ' αὐτὸν κ. Χ. προσφεύγουσιν ὡς αἰσθενήσασιν. Ἐτυχε δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ προσκληθῇ οὗτος εἰς τὴν ζαδρούγαν Βοροβέζην ἵνα ἐπισκεφθῇ ἀσθενῆ τινα, καὶ μὲ παρέλαβε μετ' αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸν γνωστὸν ὑμῖν καλλιτέχνην, τὸν φίλον μου ζωγράφον κ. Κικερέζην.

Εἰσῆλθομεν εἰς τὴν ζαδρούγαν Βοροβέζην ὑπερβάντες τὸ περίφραγμα τὸ περικλείον αὐτήν, διὰ μικρᾶς κλίμακος κινητῆς. Παρευθὺς δὲ τὰ παιδιὰ ἅτινα ἐπαιζοῦν ὀλόγυμνα μεταξύ τῶν ὀρνίθων, τῶν νησῶν καὶ τῶν χοίρων, ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν ἔντρομα καὶ κραυγάζοντα, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ ὀρνίθες καὶ αἱ νῆσσαι καὶ οἱ χοῖροι, οὗτοι μὲν ἔχοντες τὰ ὦτα ὀρθὰ καὶ τὴν οὐρὰν συνεστραμμένην ὡς σάλπιγγα, ἐκείναι δὲ ἀνοικτὰς ἔχουσαι τὰς πτέρυγας καὶ πεφοβισμέναι, ἐκβάλλουσιν κραυγὰς ἥττον ἀγρίας ἢ τὰ παιδιὰ. Καὶ οἱ μὲν χοῖροι ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ τὰς καλαμοσκεπεῖς τρώγλας τῶν, αἱ δὲ ὀρνίθες κατέφυγον εἰς τὰς οἰκίας πετώσαι ὑπεράνω τῶν γυναικῶν, αἵτινες μόνον τὸ ὑποκάμισον φοροῦσαι ἐκάθηντο πρὸ τῶν ἀνοικτῶν θυρῶν τῶν. Ὁ παντελής δὲ οὗτος φόβος μετεδόθη καὶ πρὸς τοὺς ἐκεῖ που βόσκοντας ἵππους, οἵτινες ἔτρεχον καλπάζοντες καὶ λακτίζοντες, ὡς ἐὰν ἀγέλη λύκων εἰσέβαλεν εἰς τὴν ζαδρούγαν. Καὶ αἱ νῆσσαι δὲ αἱ τέως ἀτρέμῃτοι ἰστάμεναι, ἡσθάνθησαν αἰφνης μαλακίζομένην τὴν καρδίαν τῶν καὶ ὑπὸ φόβου πανικοῦ καταληφθεῖσαι, ὥρμησαν κωμικώτατα εἰς βορβορώδες ἔλος, ἐσχηματισμένον ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ χυνομένου ἐκ τοῦ φρέατος.

Ἡ ζαδρούγα Βοροβέζη ἀποτελεῖται ἐκ δέκα οἰκῶν θεατρικῶς τεταγμένων καὶ ὁμοίων πρὸς μεγάλας κυψέλας μελισσῶν. Ἐν ἐκάστῃ δὲ οἰκίᾳ διαμένουσι τρεῖς οἰκογένειαι ἀπὸ κοινοῦ μὲν ἐργαζόμεναι, ἀλλὰ ἰδιαιτέρως ζῶσαι, ἐν ᾧ κατὰ τὰ στρατιωτικὰ μεθόρια πεντήκοντα καθ' ἐκάστην ψυχὰν περιλαμβάνονται περὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν. Ἡ τοιαύτη σύμμιξις δὲν ὑπάρχει ἐν ταῖς Κροατικαῖς καὶ ταῖς Σλαβικαῖς ζαδρούγαῖς, ἀλλὰ τὰ παιδιὰ ἀνήκουσιν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν καὶ δὲν εἶνε κοινὰ πάντων τῶν ἐν τῇ ζαδρούγᾳ κατοικούντων ὡς συμβαίνει ἀλλαχοῦ. Ἐνταῦθα βλέπει τις τὴν πατρι-
αρχικῶς ζῶσαν οἰκογένειαν ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ

ἀπλότητι καὶ τῷ μεγαλειῷ, ὑποτασσομένην δὲ συνήθως εἰς μίαν «φρόνησιν» εἰς ἓνα πολὺν γέροντα, εἰς ἓνα ἐνὶ λόγῳ πατριάρχην.

Ἐν ταῖς Σλαβικαῖς χώραις τὸ γῆρας εἶνε σεβαστὸν, ὡς ἦτο παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις. «Ἡ νεότης εἶνε ἡ δύναμις, λέγει σλαβική τις παροιμία, τὸ γῆρας εἶνε ἡ κεφαλὴ». — Λέγουσι δὲ προσέτι ὅτι «ὁ διάβολος εἰξεύρει πολλὰ, διότι εἶνε γέρον».

Οὐδέποτε δὲ προσφωνοῦσι τοὺς γέροντας ἐνικῶς, οὐδὲ παίζουσιν ἢ ἀστείζονται ἐμπροσθέν των. Καὶ οἱ μὲν γέροντες τρώγουσι καθήμενοι, οἱ δὲ νέοι ἴστανται ὀρθοὶ ἐνώπιον αὐτῶν. Ἀσπάζονται δὲ μετὰ σεβασμοῦ τὴν χεῖρά των. Κατὰ τὰ Ῥωσικὰ δὲ ἔθιμα ὁ οἰκοδεσπότης εἶνε αὐτὸ δὴ τοῦτο ὁ δεσπότης τοῦ οἴκου ὡς εἶνε ὁ Τσάρος ἐν τῷ κράτει του. Οὐδὲ ἡλικιούμενα τὰ τέκνα ἀπολύονται τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ὑποτάσσονται εἰς τὸν πατέρα μέχρι τοῦ γάμου των.

Ἡδὴ ἡμεῖς πλησίον τῶς γυναικῶν, αἵτινες μόναι δὲν ἐφοβήθησαν ἐκ τῆς ἐμφανίσεως ἡμῶν. Κατεγίνοντο δὲ ἐκλεπίζουσαι πίσσα καὶ γεώμηλα.

— Ποῦ εἶν' ὁ ἄρρωστος; ἠρώτησεν ὁ κ. Χ.

Μία τῶν γυναικῶν ἐκεῖνων ἐγερθεῖσα, ὠδήγησεν ἡμᾶς εἰς ἓνα τῶν οἰκίσκων τῶν θεατρικῶς τεταγμένων, οἵτινες κατὰ τὸν αὐτὸν ὥκοδομημένοι τρόπον ἦσαν ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους.

Ἐπὶ στοιβάδος ξύλων πρὸ τῆς θύρας, γάτος χονδρὸς μέλας, ἐνιπτε τὸ ἐρυθρὸν ρύγχος του καὶ ἐκτένιζε τοὺς μακροὺς καὶ λευκοὺς τοῦ μύστακας.

Εἰσχωρήσαντες εἰς δωμάτιον στενὸν φωτιζόμενον ὑπὸ λυχναρίου εὗρομεν ἄνδρα κείμενον πρηγῇ ἐπὶ ἀθλίου στρώματος καὶ στεναζόντα. Ὁ κ. Χ. τὸν ἠρώτησε τί αἰσθάνεται. Εἶχε δὲ ὁ ἄνθρωπος φλόγῳσιν τῶν ἐντέρων ἐκ τῆς καταχρήσεως τῆς ρακῆς. — Κατὰ γῆς δὲ, παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης, ἐν ξυλίνῃ σκάφῃ, ἥτις τῷ ἐχρησίμευεν ὡς κοιτίς, καὶ περιστοιχισμένον ὑπὸ ὀρνίθων καὶ νησῶν ἀναπαυομένων, ἐμειδία ξανθὸν βρέφος χαριέστατον. Μόνα δὲ ἐπιπλα τοῦ ἀσανιδώτου δωματίου ἦσαν κιβώτιον ξύλινον, σάνις ἐπὶ τεσσάρων πασσαλίσκων ἐστηριγμένη καὶ χρησιμεύουσα ὡς τράπεζα καὶ πύραυνον πῆλινον, διπλὴν ἔχον τὴν χρῆσιν, κλίβανος ἅμα καὶ μαγειρεῖον.

— Καὶ πόσα παιδιὰ ἔχει τώρα ἡ ζαδρούγας; ἠρώτησεν ὁ κ. Χ. τὴν γυναῖκα, ἀφ' οὗ ἔδωκε φάρμακα τινα διὰ τὸν ἀσθενῆ.

— Ποῦ νὰ τὰ μετρήσῃ κάνας; Εἶν' ἓνα κοπάδι, ἀπεκρίθη ἡ γυνή.

Οἱ μικροσκοπικοὶ ἀγριανθρωπίσκοι ἐξερχόμενοι κατ' ὀλίγον ἐκ τῆς κρύπτης των ἔτρεχον ἐντὸς τοῦ περιφράγματος, ὡς ἀγέλαι λαγιδεῶν.

Ἡ κοινότης ἔχει καὶ κήπον κείμενον ἔξω τοῦ περιόλου τῆς ζαδρούγας· ὁ κήπος οὗτος δύνανται προσφύεσθαι νὰ ὀνομασθῇ κρομῶν, διότι ἐν αὐτῷ καλλιεργοῦνται μόνον κρόμυα, ἄτινα καὶ εἶνε ἡ βάσις τῆς τροφῆς τοῦ Κροάτου χωρικοῦ· τὸ πρῶν τρώγει δύο ἢ τρεῖς ὠμά, τὴν μεσημβρίαν τὰ τρώγει βραστὰ μετὰ πολυτοῦ ὕδατος, καὶ τὴν ἐσπέραν δειπνεῖ χυλὸν ἐξ ἀλεύρου ἀραβοσίτου ἀναμειγμένου μετὰ χοιρείου ἀλείμματος. Ὡστε βλέπετε ὅτι οὐχὶ ἡ εὐωχία καὶ ἡ ποιικιλία τῆς τροφῆς ἀφανίζουσι τοὺς ἀγρότας, ἀλλ' ἡ μέθη. Διότι προσγγίζοντος τοῦ χειμῶνος ὁ χωρικός πωλεῖ τὰ θρέμματά του ἀπαλλασσόμενος τῆς φροντίδος τοῦ νὰ τὰ τρέφῃ, κλείεται ἔπειτα ἐν τῇ κατοικίᾳ του, ὡς ἄρκτος ἐν τῇ τρώγῃ τῆς, καὶ πίνει, πίνει, οὐδόλως ἐξερχόμενος ἐπὶ ἡμέρας ὀλοκλήρους, ἐν ᾗ ἡ γυνὴ καὶ αἱ θυγατέρες του ὑφάινουσι τὰ ἐνδύματά του. Ἐπερχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, ἀγοράζει πάλιν ζευγὸς βοῶν, σπείρει ἀκριβῶς τὴν ποσότητα τοῦ σίτου, ἥτις θὰ τῷ ἐπαρκέσῃ πρὸς διατροφήν, καὶ ἐπαναπαύεται ὡς ἐὰν κατῴρθωσέ μέγα τι, ἀνκνέμενος τὸν ἥλιον νὰ συμπληρώσῃ τὰ ὑπολειπόμενα, νὰ καταστήσῃ τὸν σίτον ὥριμον, νὰ κοκκινήσῃ ἢ νὰ χρυσώσῃ τὴν ἀμπελον. Ἐνὶ λόγῳ ὁ Κροάτης χωρικός αἰσθάνεται ὅτι γειτνιάζει πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ἔχει δὲ τὸ ῥᾶθυμον καὶ τὸ ἀμέριμον τοῦ Τούρκου.

Τινὲς τῶν οἰκονομολόγων διατείνονται ὅτι ἡ κοινοκτημοσύνη ὑποθάλλει τὴν ῥαθυμίαν, καὶ ὅτι ἐὰν καταργηθῶσιν αἱ ζαδρούγαι, θὰ αὐξήσωσιν ἡ τε παραγωγὴ καὶ οἱ πόροι τῆς χώρας. Ἀλλὰ μήπως αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται θὰ δυνηθῶσι νὰ μεταβάλλωσι καὶ τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα; Ὁ χωρικός γινόμενος κύριος ἐαυτοῦ, ἐργαζόμενος ἄνευ τινὸς ἐξελέγξεως, δυνάμενος νὰ πωλῇ τὴν γῆν του ἕνα τὴν πῆν, δὲν θὰ κινδυνεύῃ νὰ βλέπῃ τὴν περιουσίαν του μεταβαίνουσαν εἰς χεῖρας τῶν τοκογλύφων; Διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ σύνταξις νέων νόμων, ἀλλ' ἐπ' ἀναγκῆς νὰ εἶνε ὁ λαὸς ἱκανῶς ἀνεπτυγμένος καὶ νὰ ἔχῃ τὰς ἀποχρώσας γνώσεις ἕνα κατανοῇ τοὺς νόμους, καὶ τότε μόνον οἱ νόμοι δύνανται νὰ φανῶσιν ὠφέλιμοι.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ μὲν φίλος μου ζωγράφος κ. Κικερέζης λαβὼν τὸ λεύκωμά μου καὶ καθίσας ὑπὸ δένδρον, παρὰ τινι παλαιᾷ σιταποθήκῃ, ἐσχεδίαζε τὴν ζαδρούγαν Βοροβέζην, ἐγὼ δὲ ἔγραφον ἐν τῷ σημειωματαρίῳ μου, ὁ δὲ κ. Χ. ἐψηλάφη τὴν κοιλίαν μερικαίου τινός, ὅπερ ἡ μήτηρ του ἠγάγεν ἐκεῖ ἐλκύουσα ἀπὸ τῆς ῥιγῆς· ἦτο δὲ ἡ κοιλία του ὡς ἀσκὸς ἐξωγλωμένη ἕνεκα ὑπερμέτρου κοταβορχίσεως φραγκοστφυλῶν. Τὴν ὥραν ἐκείνην οἱ κάτοικοι τῆς ζαδρούγας ἐπανερχόμενοι ἐκ τῶν ἀγρῶν συνεσπειρώθησαν ὀπισθεν τοῦ κ. Κικερέζη καὶ ἐμοῦ, καὶ

μετὰ βλέμματος ὑπόπτου παρετήρουν τὰς χεῖρας ἡμῶν, κινουμένας ἐπὶ τοῦ χάρτου. Αἰφνης δὲ ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἐλθὼν πρὸς τὸν κ. Χ., τῷ εἶπε·

— Διατί θέλουν νὰ μάς αὐξήσουν τοὺς φόρους;

— Δὲν ἔχω εἶδῃσιν ἂν θὰ τοὺς αὐξήσουν, ἀπεκρίθη ὁ κ. Χ.

— Ἐκεῖνοι οἱ δύο ἐκεῖ πέρα 'ποῦ γράφουν εἶνε ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως. Θαρρεῖτε τάχα πῶς δὲν τοὺς γνωρίζομεν; Παίρνουν τὸ σχέδιον τῆς ζαδρούγας μάς.

— Θεὸς φυλάξῃ, ἀνεφώνησεν ὁ κ. Χ. Βλέπετ' ἐκεῖνον ἐκεῖ μὲ τὸ κοντὸν ἐπανωφόρι, εἶνε Γάλλος, καὶ ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ ἄλλος εἶνε ζωγράφος.

Ὁ χωρικός ἐπανελθὼν πρὸς τοὺς λοιποὺς, οὔτινες μετὰ περιεργίας ἀνέμενον, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς αὐτῶν, καὶ πάντες ἔστρεψαν πρὸς ἐμὲ τὰ βλέμματά των· καὶ ἀφ' οὗ ἔκρινα ὅτι ἀρκούντως ἤδη μὲ παρετήρησαν, ἔνευσαν πρὸς τοὺς συνοδοιπόρους ὅτι ὦρα εἶνε νὰ ἀπέλθωμεν.

[Ἐκ τῶν τοῦ V. Tissoi].

ε.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Ν* ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἡ κυρία του τὸν ἐβίαζε νὰ πάρῃ ἱατρικόν τι, πρὸς ὃ ἐκεῖνος ἐδυστρόπει.

— Ἐλα, λέγει ἡ κυρία, πάρ' το, καὶ θὰ ἰδῇς. . . Νὰ μὴ χαρῶ τὴν ζωὴ μου, ἂν δὲν σὲ ὠφελήσῃ σημερινά.

— Ἐλα, φίλε μου, λέγει τότε καὶ ὁ παριστάμενος ἱατρός Σ. . ., κατὰ πῃς το' ἔτσι, εἴτε σ' ὠφελήσῃ εἴτε σὲ βλάβῃ, πάντα κέρδος θὰ ᾤχης! . . .

* *

Ἡρώτησέ τις τὸν Σωκράτην: — Τί εἶνε καλύτερον νὰ νυμφευθῶ ἢ ὄχι; — Ὅποιον ἐκ τῶν δύο καὶ ἂν κάμῃς, ἀπεκρίθη ὁ σοφός, θὰ μετανόησῃς.

* *

Ἐγίνετο λόγος προχθὲς ἐνώπιον τοῦ ἱατροῦ Α* περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου.

— Ἀς ἀπέθνησκεν ἀπ' τὰ χεῖρά μου, εἶπε τότε ὁ ἱατρός, καὶ 'βλέπαμε ἂν 'μποροῦσε νὰ τὸν ὠφελήσῃ ὁ Χριστός.

* *

Ἡμέραν τινὰ ὁ μέγας Φρειδερίκος, θέλων νὰ πειράξῃ τὸν ἱατρὸν του, λέγει πρὸς αὐτόν·

— Ἐλα, ἱατρε, ἔσο εἰλικρινής. Εἰπέ μου πόσους ἀνθρώπους ἔχεις φονεύσει ἕως τώρα;

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ ἱατρός, περὶ που τριακοσίας χιλιάδας ὀλιγωτέρους ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά Σου.